

Hotspots fra den europæiske kvalitetssikring

Kvalitetssikring af videregående uddannelse kan tage mange forskellige former. Ser man ud over Europa og de lande som Danmark sammenligner sig med og lader sig inspirere af, tegner der sig også forskellige systemer og forskellige kvalitetssikringsmekanismer. Dem giver vi et overblik over her gennem et udpluk af lande. Hvordan gør de andre, og hvordan ser det danske system ud til sammenligning?

Lægges der vægt på at fremme minimumskvalitet i de forskellige udbud af uddannelse? Er der især fokus på at skabe læring og udvikling på institutionerne? Eller er det målet at fremme institutionernes egen kvalitetssikring? De europæiske landes setup inden for kvalitetssikring af videregående uddannelse varierer selvom de har det til fælles at bestå af planlagte og systematiske aktiviteter der skal sikre kvalitet i uddannelse.

Kvalitetssikring som afsæt for studerendes mobilitet

Landene udformer deres eksterne kvalitetssikringsystemer inden for de rammer som Bologna-processen udstikker, og som de europæiske undervisnings- og videnskabsministre har givet deres tilsagn til. Inden for kvalitetssikring er især to fælleseuropæiske tiltag vigtige fordi de begge bidrager til den gennemsigtighed, anerkendelse og mobilitet inden for uddannelsesverdenen som Bologna-processen efterstræber.

Det ene tiltag er de europæiske standarder for kvalitetssikring af videregående uddannelse som de ansvarlige ministre tilsluttede sig tilbage i 2005. Standarderne har siden været en fælles referenceramme og et vigtigt indspark til både

uddannelsesinstitutionernes egen interne kvalitetssikring og til den eksterne kvalitetssikring, som bl.a. EVA bidrager til i Danmark. Det andet tiltag er den fælleseuropæiske kvalifikationsramme som beskriver kompetencemålene på de forskellige uddannelsesniveauer, bl.a. bachelor- og kandidatniveau. Det er en europæisk ramme som er ment som et over sættelsesværktøj for nationale kvalifikationsrammer for de kompetencer som de studerende skal opnå gennem deres uddannelsesforløb.

Akkreditering og auditering

Inden for ekstern kvalitetssikring kan man lidt kontant tale om overordnet to tilgange: uddannelsesakkrediteringer og institutionsauditeringer.

En akkreditering af en uddannelse bygger på fastlagte kriterier for kvalitet som uddannelsen skal dokumentere at den lever op til. Akkrediteringen munder ud i en afgørelse der kan være positiv, betinget eller negativ, og dermed har den konsekvenser for om institutionen fremover har ret til at udbyde uddannelsen. Fordelen ved uddannelsesakkrediteringer er at de går tæt på den enkelte uddannelse og dens kvalitet, og at de kan give god viden for fx studerende og andre

interessenter. Samtidig kan det dog være et ressourcekrævende system for både evalueringsinstitutioner og uddannelsesinstitutioner.

En uddannelsesakkreditering smager på selve suppen, mens en auditering vurderer om kokken er veluddannet, og om han reviderer opskriften hvis gæsterne ikke er tilfredse med smagen.

Den anden tilgang er auditering. Auditeringen er en kvalitetssikringsmetode der ser på uddannelsesinstitutionens egne mekanismer til at sikre kvalitet og vurderer hvordan de bliver anvendt til at dokumentere og udvikle uddannelsernes kvalitet. En auditering lægger vægt på institutionens eget ansvar for at sikre kvaliteten. Dvs. man ser på om institutionen har forudsætningerne for høj kvalitet i orden, og om den er god til at gennemføre kvalitetsarbejdet og udnytte resultaterne konstruktivt. Til gengæld fokuserer man ikke på de enkelte uddannelser.

Som ekstern kvalitetssikring er auditering et mere løst greb end akkreditering, og den ligger længere væk fra kernen i den enkelte uddannelse. Derfor kan interessenter, fx politikere, opleve at de ikke får samme føling med uddannelsernes kvalitet. En auditering kan være meget udviklingsorienteret og nøjes med at give anbefalinger til forbedringer på institutionen. Men den kan også munde ud i en afgørelse om institutionen som helhed lever op til kriterier for kvalitetsarbejde; da vil vi i Danmark snarere kalde den en institutionsakkreditering.

Skal man forklare forskellen billedligt, kan man sige at man i en uddannelsesakkreditering smager på selve suppen (her uddannelsen) og vurderer om den er god. I en auditering vurderer man ikke selve suppen, men om kokken er veluddannet, om han spørger sine gæster om suppen smagte, og om han justerer opskriften og ingredienserne hvis gæsterne ikke er tilfredse. Dvs. man vurderer om kokken selv sikrer sig at suppen smager godt.

Et nyt system betyder nyt kvalitetsfokus

Når man ser på landenes kvalitetssikringssystemer over en længere årræk-

ke, træder det frem at systemerne ofte skiftes ud efter 1-2 runder med en bestemt tilgang. Et nyt system vil typisk lægge vægten et andet sted end det foregående. Derved opnår man at den eksterne kvalitetssikring ikke blot er en rutinemæssig sag, men at den også medvirker til at udvikle institutionernes måde at tænke, sikre og udvikle kvalitet på.

Dvs. har man som fx Tyskland igennem nogle år akkrediteret uddannelsesudbud ud fra kriterier med stærkt fokus på at kontrollere den faglige kvalitet, er det ikke overraskende at man nu forsøger at supplere med et nyt tiltag, *systemakkreditering*, der lægger vægt på hvordan uddannelsesinstitutionerne selv sikrer kvaliteten af uddannelsesudbuddene.

Stærk intern sikring er en vigtig basis for kvalitet

En almindelig opfattelse blandt kvalitetssikringsorganisationer er at det er nemmere at have tillid til at en uddannelsesinstitutionens uddannelser er af en vis kvalitet og relevans når den selv har et stærkt kvalitetssikringssystem. Udfører en institution et godt stykke kvalitetsarbejde, kan den eksterne kvalitetssikring i den optik være lettere, mindre detaljeret. Uanset om institutionerne selv har velud-

viklede kvalitetssikringsmekanismer, kan et eksternt blik være både sundt og nødvendigt. Sundt fordi nye vinkler og andres vurderinger kan skubbe en udvikling i gang. Nødvendigt da politikere, studerende og andre interessenter kan ønske et uafhængigt udsagn om tingenes tilstand.

LÆS MERE

Læs mere om akkreditering på EVA's hjemmeside: www.eva.dk/tema/akkreditering.

Lande med fokus på uddannelsesinstitutioner

FINLAND

Finland auditerer sine uddannelsesinstitutioner, har gjort det gennem en del år – og lidt atypisk for tendensen holder de fast i den tilgang. Finnerne tror på udvikling af kvalitetssystemer frem for på kontrol af et vist niveau i kvalitet. Det finske kvalitets-sikringsinstitut, FINHEEC, har gennemført undersøgelser af auditeringerne der viser at institutionerne udvikler sig og sætter pris på auditeringerne.

SPANIEN

Spaniens eksterne kvalitets-system er bygget op over en række fortløbende skridt i en udviklingsproces over flere år – en proces som det er frivilligt for uddannelsesinstitutionerne at deltage i. Første skridt var at institutionerne beskrev hvordan det kvalitets-system som de planlagde, skulle fungere, og de fik derpå en godkendelse af systemet ud fra papirversionen.

Næste skridt, som man startede på i starten af 2010, er at institutionerne opbygger systemet og undervejs får rådgivning fra det spanske kvalitetssikringsinstitut (ANECA), fx om hvordan de sikrer sammenhæng mellem deres uddannelsesindhold og den europæiske kvalifikationsramme. Derfra er det planen at akkreditere institutionerne.

IRLAND

Irerne har fokus på institutionsakkrediteringer. Når akkrediteringerne falder positivt ud, giver det institutionen retten til selv at planlægge uddannelsesudbud. Det kræver dog at institutionerne selvakkrediterer, dvs. at de selv nøje vurderer deres uddannelsesudbud med udgangspunkt i kriterier som det irske institut for kvalitetssikring af videregående uddannelse, HETAC, har udarbejdet, og at de tilknytter ekspertpaneler til denne selvakkrediteringsproces. HETAC lægger stor vægt på at institutionerne er dygtige til kvalitetsarbejde.

HETAC gennemfører akkrediteringer af institutioner der svarer til danske professionshøjskoler; akkrediteringerne kan munde ud i retten til at udbyde uddannelser op til et specifikt uddannelsesniveau, fx kandidatniveau. De syv irske universiteter har andre vilkår og er ikke underlagt HETAC's kvalitetssikring.

NORGE

Det norske institut for kvalitetssikring af uddannelse (NOKUT) gennemfører både auditeringer og institutionsakkrediteringer. Auditeringerne er kernen i den eksterne kvalitetssikring som institutioner der udbyder videregående uddannelse, gennemgår mindst hvert 6. år.

Institutionsakkrediteringerne kan give institutionen retten til selv at oprette og planlægge nye uddannelsesudbud. En norsk "høyskole", der omtrent svarer til en dansk professionshøjskole, kan akkrediteres til at være universitet og dermed at have ret til at udbyde uddannelser på både BA-, MA- og ph.d.-niveau på baggrund af selvakkrediteringer. Hvis en "høyskole" som ikke har opnået status som universitet, ønsker at udbyde en uddannelse på kandidatniveau, er det NOKUT der akkrediterer uddannelsen.

International erfaringsudveksling

EVA deltager i internationale netværk for organisationer der arbejder med uddannelse, evaluering og kvalitetsudvikling. Blandt andre ECA, et netværk for europæiske akkrediteringsinstitutioner, og ENQA, en sammenslutning af europæiske institutioner der arbejder med evaluering og kvalitetssikring på det videregående uddannelsesområde.

Begge netværk er en god kilde til viden og erfaringsudveksling om kvalitetssikring af videregående uddannelse. Læs mere på hjemmesiderne www.eaconsortium.net og www.enqa.eu.

Lande med fokus på uddannelser

SVERIGE

Sverige har i en årrække gennemført auditeringer af institutioner. Men i 2009 valgte svenskerne at indføre en ny slags uddannelses-evalueringer. De svenske uddannelsesevalueringer, som Högskoleverket udfører, er en form for akkreditering hvor der er fokus på læringsmål for de studerende og på resultater, som her bl.a. vurderes ud fra indikatorer for læringsudbytte. Undervisernes kompetencer tages også med i vurderingerne.

DANMARK

Alle videregående uddannelser i Danmark skal akkrediteres fra 2007 og i årene fremover. Intentionen bag det danske akkrediteringssystem er at det skal sikre at både nye og eksisterende uddannelser og udbud lever op til en række standarder for god uddannelse. Akkrediteringerne munder ud i enten en godkendelse eller et afslag – eller for eksisterende udbud en betinget godkendelse. Akkrediteringerne bygger på faglige vurderinger ud fra kendte kriterier. Når det drejer sig om nye uddannelser og udbud, har systemet erstattet administrative procedurer i ministerieregi.

Forskellige operatører vurderer uddannelserne og udbudene. På Undervisningsministeriets og Kulturministeriets områder er det EVA, mens ACE Denmark er operatør på Videnskabsministeriets område. Et Akkrediteringsråd træffer den endelige afgørelse på baggrund af EVA's akkrediteringsrapporter og den dokumentation de bygger på.

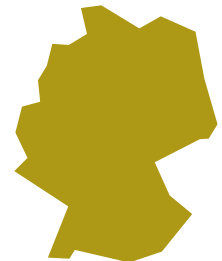
Lande med fokus på institutioner og uddannelser

HOLLAND

I Holland rummer den eksterne kvalitetssikring et mix af akkreditering på uddannelsesudbudsniveau og institutionsniveau. Hvis institutionen har været succesfuldt gennem institutionsakkrediteringen, har den hollandske akkrediteringsorganisation, NVAO, et lighter touch i akkrediteringen af institutionens udbud af uddannelser. Dvs. der er et mindre batteri af kriterier og dermed mindre dokumentationsarbejde for selve uddannelserne når de et trin senere akkrediteres. Tidligere havde Holland kun udbudsakkrediteringer.

TYSKLAND

I Tyskland har akkreditering inden for videregående uddannelse været lovpligtigt siden 1999. I mange år var det alene uddannelsesakkrediteringer der fandt sted, men i 2008 blev en ny model føjet til, nemlig akkreditering af institutioners interne kvalitetssikringssystemer som kaldes systemakkreditering. Med en positiv systemakkreditering følger automatisk en godkendelse af de uddannelser som institutionen udbyder. Kernen i systemakkrediteringen er dog at institutionen skal vise at den kan dokumentere og garantere at dens uddannelser lever op til kriterierne i uddannelsesakkrediteringerne.

Institutionerne kan selv vælge om de ønsker at gennemgå uddannelsesakkrediteringer eller en systemakkreditering.

Tyskland har mange forskellige operatører der byder på udbudte akkrediteringsopgaver. Det kræver et særligt stærkt akkrediteringsråd at sikre konsistens i afgørelser og kvalitet på tværs af flere forskellige operatørers input.